ANDMEKAITSE INSPEKTSIOON

VAIDEOTSUS
ja
ETTEKIRJUTUS-HOIATUS
avaliku teabe asjas nr. 2.1.3/24/310-665

Vaideotsuse ja ettekirjutuse tegija	Andmekaitse Inspektsiooni jurist Karin Uuselu
Vaideotsuse ja ettekirjutuse tegemise aeg ja koht	29.04.2024 Tallinnas
Vaide esitamise aeg	11.03.2024
Teabevaldaja	Politsei- ja Piirivalveamet aadress: Pärnu mnt 139, 15060 Tallinn e-posti aadress: ppa@politsei.ee
Teabevaldaja vastutava isik	peadirektor
Vaide esitaja (teabenõudja)	Eraisik e-posti aadress: xxxx.xxxxxxxxx@xxxxx.xxx

RESOLUTSIOON:
Avaliku teabe seaduse (AvTS) § 45 lõike 1 punkti 1, § 51 lõike 1 punktide 1 ja 3, haldusmenetluse seaduse (HMS) § 85 punkti 2 ja Vabariigi Valitsuse seaduse § 75^1 lõike 3 alusel

1) teen otsuse rahuldada vaie täielikult;
2) teen teabevaldajale täitmiseks kohustusliku ettekirjutuse:
   a) vaadata uuesti läbi vaide esitaja 27.02.2024 esitatud teabenõue;
   b) väljastatakse vaide esitajale tema poolt soovitud teave, kui pole alust teabe väljastamisest keelduda või
   c) keeldutakse teabe väljastamisest, kui selleks on seadusest tulenev alus, siis tuleb keeldumist ka sisuliselt põhjendada;
3) määran ettekirjutuse täitmise tähtajaks 13.05.2023;
4) teha vaideotsus teatavaks vaide esitajale ja teabevaldajale.

AvTS § 52 kohaselt peab teabevaldaja ettekirjutuse saamisest alates viie tööpäeva jooksul võtma kasutusele abinõud ettekirjutuse täitmiseks ja teatama sellest Andmekaitse Inspektsioonile.

VAIDLUSTAMISVIIDE:
Kuivõrd käesoleva otsusega rahuldati vaie täielikult, saab **vaide esitaja** 30 päeva jooksul pöörduda halduskohtusse üksnes juhul, kui Andmekaitse Inspektsioon rikkus menetlemisel vaide esitaja õigusi muul viisil.

Teabevaldaja saab ettekirjutuse vaidlustada 30 päeva jooksul, esitades haldusmenetluse seaduse kohase vaide Andmekaitse Inspektsiooni peadirektorile.

Ettekirjutuse vaidlustamine ei peata selle täitmise kohustust ega täitmiseks vajalike abinõude rakendamist.

HOIATUS:
Kui teabevaldaja jätab Andmekaitse Inspektsiooni ettekirjutuse täitmata, võib Andmekaitse Inspektsioon pöörduda teabevaldaja kõrgemalseisva asutuse, isiku või kogu poole teenistusliku järelevalve korraldamiseks või ametniku suhtes distsiplinaarmenetluse algatamiseks (AvTS § 10 lõiked 1 ja 4, § 53 lõige 1).

FAKTILISED ASJAOLUD:
1. Vaide esitaja edastas 27.02.2024 Politsei- ja Piirivalveametile (PPA) teabenõude, milles palus talle väljastada heli- ja videosalvestis, mis loodi 26.02.2024 Narva politseijaoskonna ülekuulamisruumis, kui ta käis tutvumas toimikuga.
2. PPA keeldus 05.03.2024 vastusega teabenõude täitmisest AvTS § 35 lõike 1 punktide 5^1, 6^1 ja 9 alusel.
3. Vaide esitaja hinnangul keeldus PPA teabenõude täitmisest õigusvastaselt, seega edastas ta 11.03.2024 Andmekaitse Inspektsioonile sellekohase vaide.
4. Inspektsioonile teadaolevalt salvestas vaide esitaja enda mobiiltelefoniga kõnealust kokkusaamist. Sellest tulenevalt palus inspektsioon 20.03.2024 kõrvaldada vaides puudused ning vaide esitajal selgitada, kuidas tema õigusi on rikutud olukorras, mil PPA väljastama jäetud salvestis on vaide esitajal endal olemas.
5. Vaide esitaja edastas inspektsioonile vastuse 20.03.2024 (inspektsioonis registreeritud 21.03.2024).
6. Inspektsioon esitas PPA-le järelepärimised 25.03. ja 05.04.2024 ning sai vastused vastavalt 05.04 ja 15.04.2024 (registreeritud inspektsioonis 16.04.2024).

VAIDE ESITAJA NÕUE JA PÕHJENDUSED:
Vaide esitaja nõue:
Vaide esitaja palub kohustada teabevaldajat viivitamata täitma tema 27.02.2024 teabenõuet.

Vaide põhjendused:
Vaide esitaja hinnangul ei ole PPA teabenõude vastuses märkinud teabenõude täitmisest keeldumise seaduslikku alust, millega rikutakse AvTS § 23 lõike 3 sätet. Vaide esitaja leiab, et kuna AvTS §-i 35 sätted iseseisvalt ei anna alust teabenõude täitmisest keeldumiseks, siin on PPA teabevaldajana keeldunud teabenõude täitmisest ilma seadusliku aluseta ehk õigusvastaselt. Teabenõude täitmisest keeldumisega rikutakse vaide esitaja Eesti Vabariigi Põhiseaduse (PS) §-s 44 ja 46, AvTS §-s 1 ja isikuandmete kaitse seaduse (IKS) §-i 24 lõike 1 punktis 1 sätestatud õigusi.
Samas märgib vaide esitaja, et vaatamata PPA teabenõude vastuses märkimata jäänud teabenõude täitmisest keeldumise seaduslikust alusest, võib sisust järeldada, et teabenõude täitmisest keelduti seetõttu, et teave tunnistati asutusesiseseks kasutamiseks mõeldud teabeks.
Vaide esitaja on seisukohal, et PPA politseijaoskonna vestlusruumi videosalvestise, millelt on näha ruumi seinad, põrand, sisutus ning ruumis viibinud vaide esitaja koos kahe politseiteenistujaga, puhul puudub seaduslik alus teabe asutusesiseseks kasutamiseks mõeldud teabeks tunnistamiseks.

Puuduste kõrvaldamise vastuses selgitab vaide esitaja videosalvestise välja küsimist PPA-lt olukorras, mil ta ise toimikuga tutvumist salvestas, järgmiselt. Kuna vaide esitaja soovib vaidlustada ühe ruumis viibinud politseiteenistuja tegevust, siis tema isikliku mobiiltelefoniga tehtud videosalvestisel ei kajastu täies mahus vajalikke asjaolusid, sh vaide esitaja enda kujutist.

Vaide esitaja on lisaks märkinud, et teabenõude esitamise alused tulenevad Euroopa Liidu põhiõiguste harta artikkel 8 lõikest 2, PS §-idest 24 ja 46, IKS § 24 lõike 1 punktist 1 ja AvTS § 9 lõigetest 1 ja 2. Loetletud õiguslikud alused annavad igaühele õigust enda kohta kogutud isikuandmetega tutvuda ja kohustavad teabevaldajat andma Eesti kodanikule tema nõudel informatsiooni oma tegevuse kohta ning andma juurdepääsu dokumentidele, millele teabenõudjal on juurdepääsuõigus.

TEABEVALDAJA PÕHJENDUSED:
Teabenõude vastuses vaide esitajale on PPA selgitanud, et teabevaldaja on AvTS § 35 alusel kohustatud tunnistama asutusesiseseks asutamiseks mõeldud teabeks:
5^1) teabe uurimisasutuse tegevuse meetodite ja taktika kohta, kui selle avalikuks tulek võib raskendada süütegude avastamist või soodustada nende toimepanemist;
6^1) teabe, mille avalikuks tulek ohustaks riigikaitseobjekti või lihtsustaks selle vastase ründe toimepanemist;
9) teabe turvasüsteemide, turvaorganisatsiooni või turvameetmete kirjelduse kohta.
Lisaks on vastuses märgitud, et PPA ei saa eeltoodust tulenevalt võimaldada vaide esitaja juurdepääsu teabenõudega küsitud heli- ja videosalvestisele.

Vastuses inspektsiooni järelepärimisele on PPA selgitanud salvestisele juurdepääsupiirangute seadmise aluseid järgnevalt:
AvTS § 35 lg 1 p 5(1) – videosalvestise väljastamine annab võimaluse vaatajal tuvastada, millised erivahendid asuvad ülekuulamistoas või milliseid vahendeid menetlejad sinna endaga kaasa võtavad. Selle pinnalt on võimalik teha järeldusi, millise taktika saab ruumis viibiv politseiametnik ohuolukorras valida.
AvTS § 35 lg 1 p 6(1) – PPA ei saa väljastada teavet, mille avalikuks tulek ohustaks PPA objekti või lihtsustaks selle vastase ründe toimepanemist. Narva jaoskonnas täidetakse ka PPA riigikaitsega seotud ülesandeid.
AvTS § 35 lg 1 p 9 – kaamerate paiknemine PPA hoonetes on osa turvasüsteemist. PPA on seisukohal, et salvestise väljastamine avaldaks PPA turvasüsteemi ning tooks välja ka selle võimalikud kitsaskohad, mis omakorda lihtsustaks ründe toimepanemist – kaamerapildi avaldamine näitaks, milline on konkreetse kaamera vaateväli, millise teravusega on pilt, milline on ruumi kujundus ja mööblipaigutus jne. Salvestise väljastamine annab võimaluse korduvalt ja detailselt seda analüüsida – nii ruumi eripärasid kui ka PPA teenistuja käitumist ning liikumist ülekuulamistoas – sealhulgas ka näiteks seda, kus ta läbipääsu kaarti hoiab.
Lisaks on märgitud, et *mistahes PPA hoone kaamerasalvestise väljastamine ohustaks PPA objekti ning lihtsustaks selle vastase ründe toimepanemist, kuivõrd meil teabevaldajana kaob kontroll selle üle, kellele ja millisel eesmärgil salvestist edasi jagatakse*.
Kõnealune salvestis on säilinud, kuid PPA on jätkuvalt seisukohal, et selle väljastamine ei ole võimalik.

Inspektsiooni täiendava järelepärimise vastuses on PPA arvamusel, et sisuliste selgituse andmine Narva jaoskonna ülekuulamistoa sisustuse, erivahendite, turvasüsteemide, ning jaoskonnas töötavate politseiametnike taktikate jms kohta ei ole võimalik. Seda põhjusel, et küsimustele vastamine eeldab PPA kui uurimisasutuse meetodite, taktikate ja turvasüsteemi nõrkuste detailset kirjeldamist ning viimase puhul on tegemist riigisaladusega.
Lisaks märgitakse vastuskirjas, et juhul, kui inspektsiooni hinnangul ei ole PPA teabenõude vastuskirjas vaide esitajale piisaval määral keeldumist põhjendanud, on tuginenud keeldumises valele õiguslikule alusele, siis palutakse võimalust pöörduja 27.02.2024 esitatud

teabenõue uuesti läbi vaadata.

ANDMEKAITSE INSPEKTSIOONI PÕHJENDUSED:

1. Vaide esitaja märkis 11.03.2024 vaides, et PPA keeldus tema 27.02.2024 esitatud teabenõude täitmisest. Seega on vaide esemeks teabenõude nõuetekohane täitmata jätmine.

PPA teabevaldajana

2. AvTS § 3 lõige 1 sätestab, et avalik teave on mis tahes viisil ja mis tahes teabekandjale jäädvustatud ja dokumenteeritud teave, mis on saadud või loodud seaduses või selle alusel antud õigusaktides sätestatud avalikke ülesandeid täites. Kõnealune heli- ja videosalvestis on avalik teave seeläbi, et see loodi avalikke ülesandeid täites ning PPA valdab (omab) küsitud teavet. Seega saab teabenõude korras küsida koopiat salvestisest.

3. AvTS § 5 lõike 1 punkti 1 kohaselt on teabevaldajateks avaliku teabe seaduse mõistes riigi- ja kohaliku omavalitsuse asutused. Seega PPA kui riigiasutus on teabevaldaja avaliku teabe seaduse mõttes.

4. Inspektsiooni pädevuses on AvTS § 45 lõike 1 kohaselt teabevaldaja üle riikliku ja haldusjärelevalve teostamine teabenõuete täitmise üle.

Juurdepääs avalikule teabele

5. AvTS § 4 lõike 1 kohaselt on teabevaldajad kohustatud demokraatliku riigikorralduse tagamiseks ning avaliku huvi ja igaühe õiguste, vabaduste ja kohustuste täitmise võimaldamiseks tagama juurdepääsu nende valduses olevale teabele seaduses sätestatud tingimustel ja korras.

6. Teabevaldaja on kohustatud teabenõude täitma (AvTS § 20) või keelduma täitmisest seda põhjendades (AvTS § 23). Üheks teabenõude täitmisest keeldumise aluseks on see, kui taotletava teabe suhtes kehtivad juurdepääsupiirangud ja teabenõudjal ei ole taotletavale teabele juurdepääsuõigust (AvTS § 23 lg 1 p 1).

7. AvTS § 3 lõike 2 kohaselt saab avalikule teabele juurdepääsu piirata üksnes seaduses sätestatud korras. Alused, mil teabevaldaja peab või võib teabe tunnistada asutusesiseseks kasutamiseks mõeldud teabeks, on loetletud AvTS §-s 35 ja valdkondade eriseadustes.

Teabenõudele vastamine

8. Vaide esitaja hinnangul rikub PPA AvTS § 23 lõike 3 sätet, sest ei ole teabenõude vastuses märkinud teabenõude täitmisest keeldumise seaduslikku alust. Viidatud sättes on määratletud, et teabevaldaja teeb teabenõude täitmisest keeldumise koos põhjendusega teabenõudjale teatavaks viie tööpäeva jooksul. PPA vastas teabenõudele tähtaegselt ning tõi vastuses välja AvTS §-s 35 lõikes 1 sätestatud asjakohased juurdepääsupiirangud. Lisaks on vastuses selgitatud, et PPA ei saa eeltoodust tulenevalt võimaldada vaide esitaja juurdepääsu teabenõudega küsitud heli- ja videosalvestisele, mis sisuliselt tähendab keeldumist.

   Eelnevast tulenevalt saab inspektsiooni hinnangul AvTS § 23 lõike 3 alusel PPA-le ette heita ainult seda, et keeldumist ei ole sisuliselt põhjendatud.

9. Vaide esitaja on seisukohal, et PPA oleks pidanud teabenõude vastuses märkima keeldumise alusena AvTS § 23 ning §-i 35 sätted iseseisvalt ei anna alust teabenõude täitmisest keeldumiseks. Inspektsioon on vaide esitajaga sama meelt selles, et selguse

huvides oleks võinud PPA teabenõude keeldumise alusena märkida AvTS § 23 konkreetse sätte. Samas, lugedes teabevaldaja vastust teabenõudele ei teki inspektsioonil kahtlust, et PPA keeldus salvestise väljastamisest. Lisaks on vaide esitaja ise vaides märkinud, et teabevaldaja vastuse sisust saab järeldada, et teabenõude täitmisest keelduti põhjusel, et teave tunnistati asutusesiseseks kasutamiseks mõeldud teabeks.

Eelnevast tulenevalt, ei saa inspektsiooni hinnangul pidada õigusvastaseks olukorda, mil PPA jättis teabenõude keeldumise alusena märkimata AvTS § 23. Seda põhjusel, et vastuse sõnastusest ja sisust lähtuvalt mõistis nii inspektsioon kui vaide esitaja ise, et teabevaldaja keeldus teabenõude täitmisest.

10. Vaide esitaja on vaides loetlenud teabenõude esitamise õiguse aluseks olevad regulatsioonid. Inspektsioon selgitab, et märgitud sätted tõepoolest annavad isikule õiguse küsida teavet, kuid see õigus ei anna automaatselt juurdepääsu kogu teabele. Nagu vaide esitaja ise vaides on ka märkinud, siis tagab teabevaldaja juurdepääsu teabenõudja taotletud dokumentides/teabes sellele osale, millele teabenõudjal on juurdepääsuõigus.

11. Eelnevast tulenevalt selgitame, et vaide esitajal on küll õigus küsida salvestist enda kohta, kuid see ei anna õigust nõuda teiste isikute andmeid. Seda ka praeguses olukorras, mil videol on vaide esitajaga koos politseitöötajad. See, kui salvestisel on avalikku ülesannet täitva asutuse ametnik, ei ole automaatne alus töötaja andmete väljastamiseks. Ka sel juhul peab astus teabevaldajana hindama teabe avaldamisel tekkivat riivet töötajale.

12. PPA märkis teabenõude vastuses teabe väljastamata jätmise põhjustena asutuse poolt määratud juurdepääsupiirangu sätted koos seaduse kirjas oleva selgitusega. Sisuliselt põhjendas PPA kõnealuste sätete kohaldamist inspektsioonile vaidemenetluse raames. Inspektsiooni täpsustavatele lisaküsimustele ülekuulamistoa sisustuse, erivahendite, turvasüsteemide, ning jaoskonnas töötavate politseiametnike taktikate jms kohta PPA ei vastanud. Seda põhjusel, et vastamine eeldaks uurimisasutuse meetodite, taktikate ja turvasüsteemi nõrkuste detailset kirjeldamist ning viimase puhul on tegemist riigisaladusega.

13. PPA antud selgitustest lähtuvalt ei ole inspektsiooni hinnangul välistatud, et salvestise väljastamisega võib saada avalikuks teave ülekuulamistoas kasutatavate erivahendite ning ruumi võimalike eripärade kohta. Mille alusel saab teha järeldusi PPA turvasüsteemi ja selle kitsaskohtade osas ning mis omakorda võib soodustada konkreetse jaoskonna osas ründe toimepanemist. Samas jääb inspektsioonile arusamatuks, kuidas saab toimikuga tutvumise käigus avalikuks teave uurimisasutuse tegevuse meetodite ja taktika kohta, mis võib raskendada süütegude avastamist või soodustada nende toimepanemist.

Kokkuvõte

14. Kuna PPA oma 05.03.2024 vastuses ei põhjendanud teabevaldajale salvestise välja andmisest keeldumist ning inspektsioon ei ole veendunud kõigi märgitud juurdepääsupiirangute asjakohasuses, siis vaie rahuldatakse täies ulatuses. Lisaks on PPA-l valmisolek teabenõue uuesti läbi vaadata. Selles tulenevalt teeb inspektsioon teabevaldajale täitmiseks kohustusliku ettekirjutuse vaadata uuesti läbi vaide esitaja 27.02.2024 teabenõue. Sellest tulenevalt kas väljastada vaide esitajale tema poolt soovitud teave, kui pole alust teabe väljastamisest keelduda, või keelduda teabe väljastamisest, kui selleks on seadusest tulenev alus ning keeldumist ka põhjendada.

15. Inspektsioon peab oluliseks lisada järgmist. Kuigi PPA möönab, et vajadusel on asutus valmis teabenõude uuesti läbi vaatama, ei saa inspektsioon aktsepteerida olukorda, mil teabenõudjale sisulist selgitust teabe juurdepääsupiirangute osas ei anta. Küll aga põhjendab ja selgitab teabevaldaja keeldumise asjaolusid inspektsioonile. Rõhutame siinkohal, et teabevaldaja esmane ülesanne on teabenõude täitmisest keeldumisel selle põhjendamine teabenõudjale ning inspektsioon alustab vaidemenetlust juhul, kui teabevaldaja sisuline selgitus ei ole teabenõudja jaoks piisav.

/allkirjastatud digitaalselt/
Karin Uuselu
jurist
peadirektori volitusel